

Men ziet dat de boreale typen goed vertegenwoordigd zijn. Voor de geheele Zuid-Oosthoek kan de lijst wel worden uitgebreid, mogelijk voor Bakkeveen ook wel. Ik gaf echter uitsluitend die planten, die er duidelijk voorkomen en die dus m.i. bewijzen, dat ons gebied ingedeeld mag worden bij het Drentsche district.

Een volgende maal zullen we iets vertellen van andere terreinen; en de flora, behalve op de lijst der boreale typen, ook eens projecteeren op die der atlantische vormen.

Dragten.

D. DIJKSTRA.

WIE VOLGT?

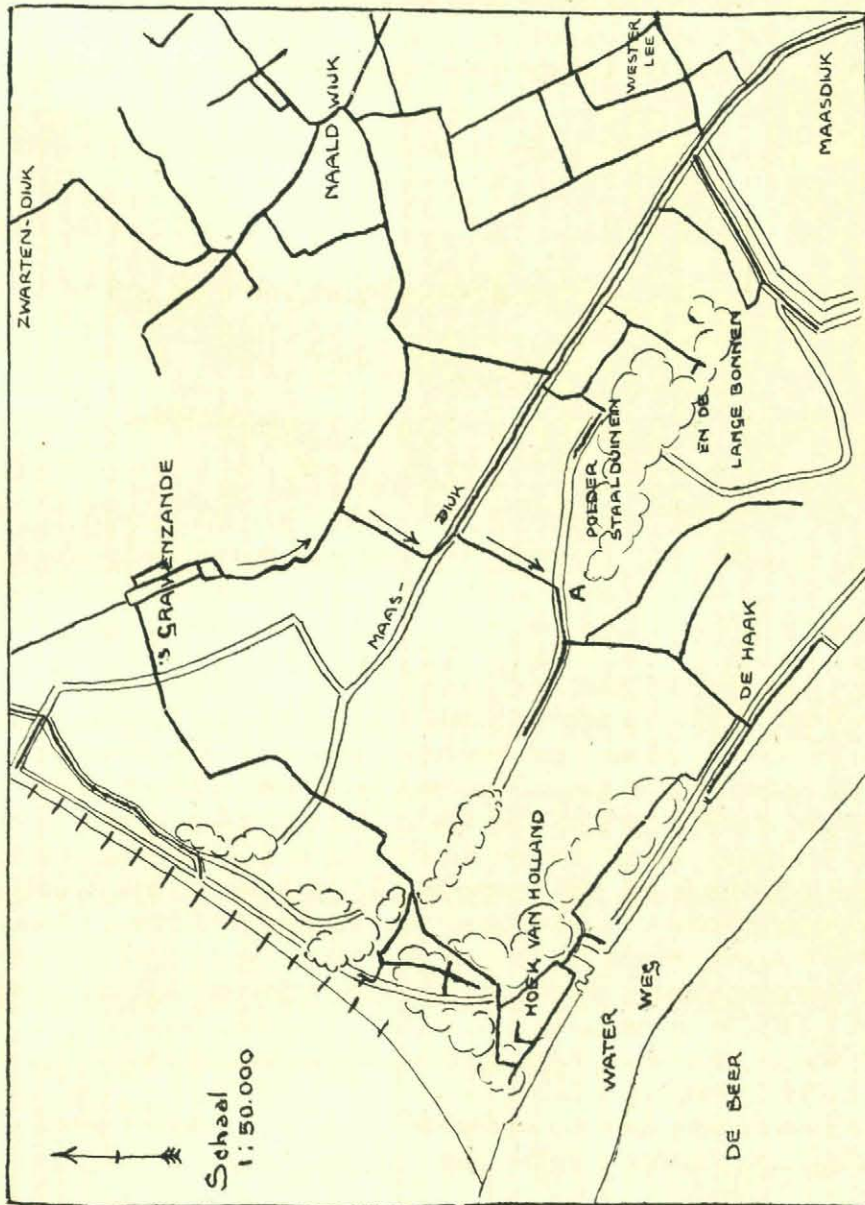
AN het vogelleven van de Staalduin werd in het Februari-nummer van „De Levende Natuur” een bespreking gewijd, de plantenwereld is in het kort beschreven in het Juli-nummer. Daarmede is echter nog lang niet alles omtrent het Staalduin bekend. Het zou mij bijvoorbeeld geenszins verwonderen, als een onderzoek naar de insecten hier interessante bijzonderheden zou opleveren. Zeer wel mogelijk is het, dat verscheidene insectensoorten, wier voortbestaan in de omgeving al meer en meer bedreigd werd door de hand over hand toenemende bodemcultuur, een schuilplaats hebben gevonden in het ongerepte Staalduin.

Ook een vergelijking tusschen de insectenwereld van de Staalduin en die van de polders in de omgeving zou wellicht de moeite loonen.

Wie van de vele biologen, waarvan er verscheidene wonen in Den Haag en Delft, neemt dit eens op zich?

Gevoelt men zich niet aangetrokken tot de entomologie, welnu, voor de malacologie (slakkenkunde) is het hier ook een dankbaar studiegebied. Naakte en huisjesslakken van verschillend uiterlijk heb ik in het Staalduinsche Bosch gezien; daar voor mij de slakken nooit een onderwerp van studie uitmaakten, was ik dus niet bij machte, die verschillende boschbewoners naar waarde te schatten. Op een regenachtigen middag echter, toen de slakken zich veelvuldig

vertoonden, zoowel op de paden en in het gras, als op de takken van boomen en struiken, trokken verscheidene zeer groote huisjesslakken mijn aandacht.

Waar Staalduinen ligt.

Bij navraag, en vergelijking der huisjes met die uit een schelpenverzameling, bleken het tot mijn verrassing te zijn Wijngaardslakken (*Helix pomatia*). Later

werd mij verteld, dat de eigenaar van het Staalduin, Jhr. Rijkevorsel, deze diersoort hier uit het buitenland heeft geïmporteerd.

En welke mycoloog zou niet watertanden bij de gedachte aan de paddestoelenweelde, die zulk een humeus en vochtig, oud gemengd bosch in den herfst tentoonspreidt?

Foto 1. Toegangen tot Staalduinen.

Ten slotte kunnen chemici of aanstaande scheikundigen hier ook nuttig werk verrichten, n.l. bij het onderzoek van de standplaatsfactoren. Om maar even een kleine hint te geven: zuurgraadbepalingen in de verschillende gordels, dus zoowel op de duinen en de grazige overgangen naar het bosch, als op de opengekapte boschperceelen (waar *Saponaria* zoo welig tiert), en in den humeusen boschbodem.

Voor den meer natuurkundig aangelegden natuurbewonderaar is hier een schitterende gelegenheid geboden, lichtintensiteiten te bepalen, waarbij vooral niet verzuimd dient te worden, de planten- en boom- en struikengroei te noteeren op elke plaats, waar een opname wordt verricht; een prachtig werkje voor twee personen, om in combinatie uit te voeren.

Zeër zeker levert Het Bosch nog stof genoeg voor menig lezenswaardig artikel.

Foto 2. Staalduinen; een wildernis van klimop.

De eigenaardige ligging in den polder Staalduinen en de Lange Bonnen, komt ten duidelijkste uit op het bijgevoegde kaartje, dat den tegenwoordigen toestand weergeeft. Van 's Gravenzande uit bereikt men den Westkant van het Bosch na een wandelingetje van ongeveer drie kwartier, langs den Naaldwijkschen Weg en den Woutersweg (men zie de pijltjes op het kaartje).

Aan het einde van den Woutersweg op den Maasdijk staande, kan men op eenigen afstand het Bosch reeds zien liggen.

Bij het punt A, waar de weg even naar het Westen ombuigt, om vervolgens via de Nieuwlandsche Haak naar Hoek van Holland te leiden, krijgt men een

goed beeld van de ligging in het polderland. Foto 1 is van hier af genomen naar het Zuidoosten. Het pad door het weiland loopt eerst een eindweegs langs den Noordkant van het geboomte, en eindigt bij een der Noordelijke ingangen. Volgen we echter den weg, die op de foto naar rechts (in werkelijkheid naar het Zuiden) loopt, dan bereiken we door een damhek den meest Westelijken ingang, waar de groote iepenlaan een aanvang neemt (zie foto). Deze volgende, komen we in het centrum van het boschcomplex met de dichte klimopvegetatie, zooals die in het Juli-nummer van dit tijdschrift werd beschreven, en waarvan een foto wordt bijgevoegd (foto 2).

Vermelding verdient nog, dat we in Augustus temidden van die klimopwoestenij, in de diepe schaduw van de eiken, een bosschage aantreffen van wilde kruisbessen met rijpe vruchten (klein van stuk, geel met een rood tintje).

Met belangstelling verbeiden we de publicatie van meerdere gegevens over dit prachtige boschen duinterrein.

Ir. A. P. C. BIJHOUWER.

Foto 3. Staalduinen: De Iepenlaan.

VOOR DRENTE.

De schenkingen voor den aankoop van het Geusinger Veld bij Dwingeloo hebben thans een bedrag bereikt van ruim vijftigduizend gulden. Het Bestuur van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten is dan ook kunnen overgaan tot aanvaarding van de terreinen, die zij in optie had tot 1 Januari. Dit is dus in orde. Thans zijn nog een dertigduizend gulden noodig voor de uitvoering van het plan en daar moet misschien nog iets bij voor onvermijdelijke beveiliging en afronding. Over het algemeen kan de Vereeniging tevreden zijn met het resultaat van de nieuwe manier van werken en dat nog al in dezen slechten tijd. Nog verder zou zij gekomen zijn, indien niet velen nog altijd meenden, dat een kleine gift niet van belang is, en daarom maar liever niets sturen. Dat begrepen drie Maastrichtsche jongens beter en ze zonden ieder twee kwartjes, samen op één postwissel. „Ik wil wel wat geven, zei een van mijn vrienden, maar wat heb jullie nu aan een tientje?” Ik zei: „man, stuur het direct, wanneer ieder lid der Vereeniging gemiddeld tien gulden geeft dan kunnen we nog een paar honderd hektaren meer koopen.” Het postgironummer der Vereeniging is 32391.

THIJSSSE.